

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

10
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XV — Број 100 — Субота, 28 новембар 1953

МИКИ И ЊЕГОВ ДВОЈНИК

ПОТЕРА

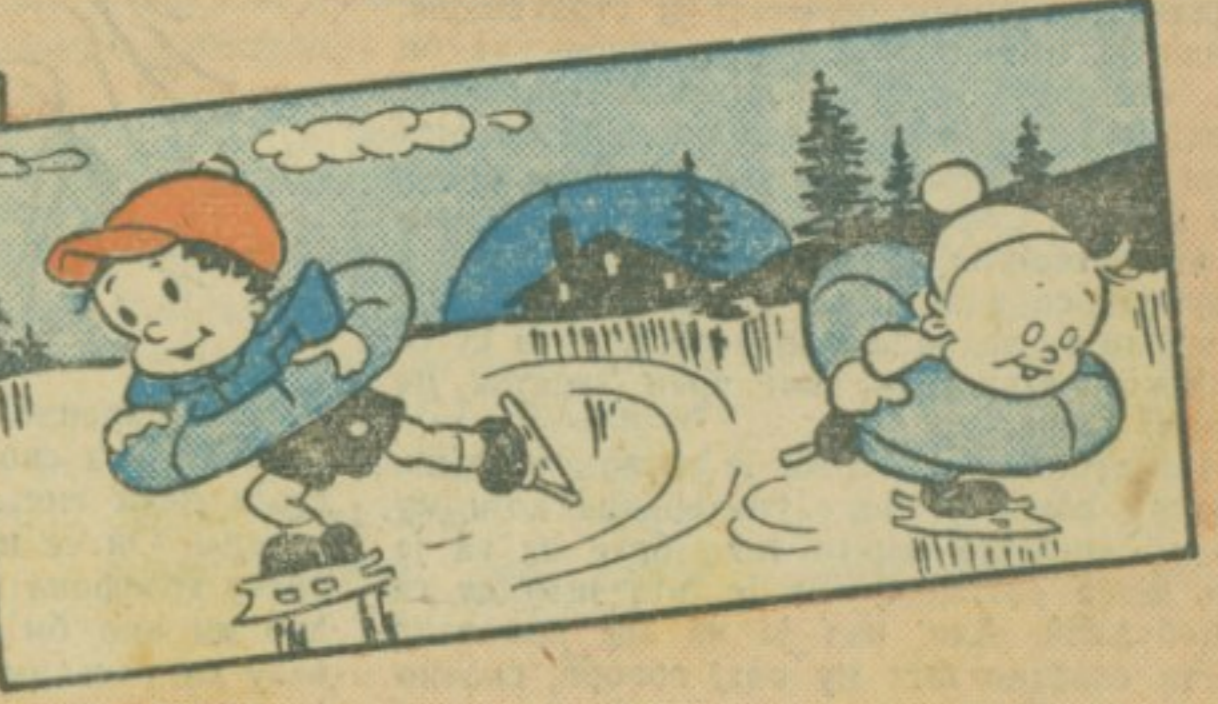
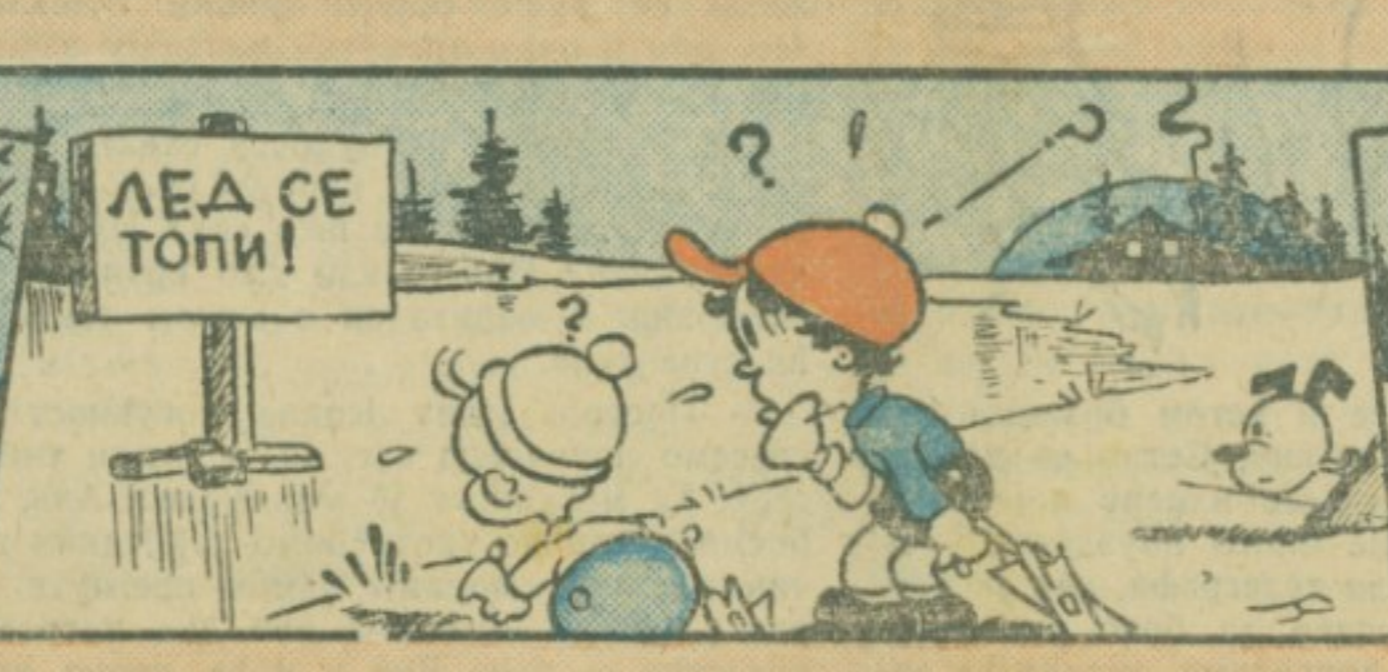
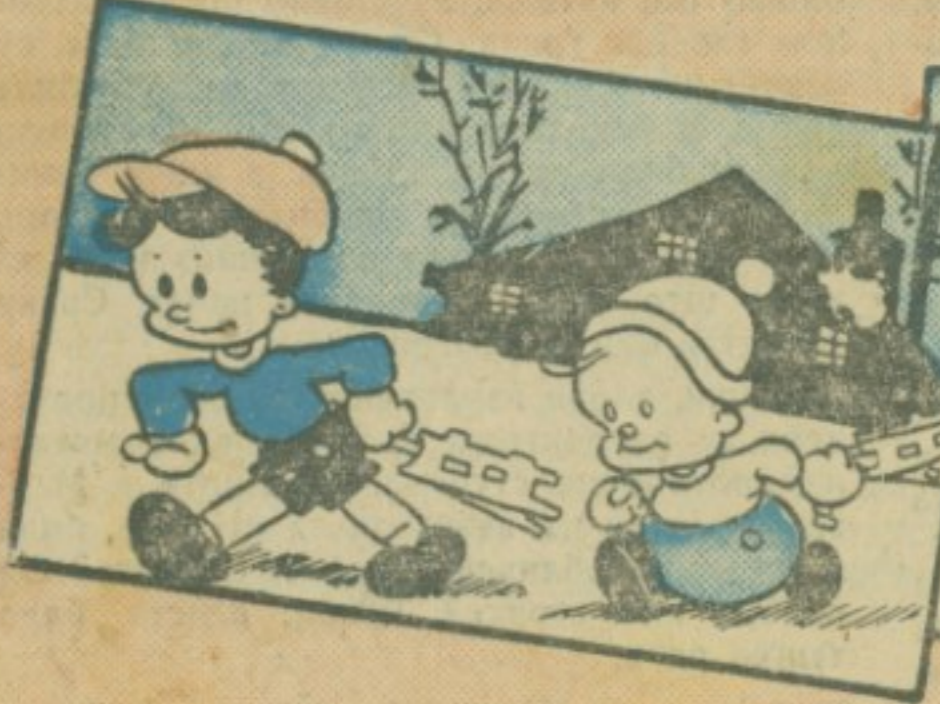
Мики и Михајло век су прилично одмакли од замка војводе Бледиоке, кад...

Зашто је Мики одједном зауставио кола, уместо да потера брже?

У идукем броју:
Бледиока пада у клопку

ЧОВЕК који није хтео да говори

(1)

Мјурел Дипре стајала је на перону железничке станице у Винипегу и очекивала воз. Био је 16 август 1946 године и њен муж Џорџ, који је отишао у рат још почетком 1940, враћао се кући. Биле су дуге те године усамљености. Али, сада је све прошло.

Мјурел Дипре ипак је има да среће. Према многим њеним пријатељима рат је био много суровији. Њихови мужјеви ратовали су у пустињама Северне Африке, у Италији и Немачкој. Срећом, Џорџ је био престајар за прве борбене редове и рат је провео као војни чиновник администрације ваздухопловства у Енглеској. Његова писма била су прилично неодређена, али он ни пре рата није волео да пише дуга и опширна писма.

Зачуо се оштар писак локомотиве и воз је ушао у станицу. Међу многим војницима и официрима који су се из Енглеске враћали у Канаду био је и Џорџ Дипре. На његовом рукаву блистала су два шпирита — знак да је постао поручник.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
СТОЈИЉКО СТОЈИЉКОВИЋ,
БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 31. — ИЗДАЈЕ И ШТАМПА „ПОЛИТИКА“ ШТАМПАРСКО-ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ,
БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 31. — ТЕКУЋИ РАЧУН БРОЈ 102-Т-82.
ПОШТ. ФАХ 124. — ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ: ГОДИШЊА 800, ПОЛУГОДИШЊА 250 ДИНАРА, ЗА ИНОСТРАНСТВО ГОДИШЊА 700, ПОЛУГОДИШЊА 300 ДИНАРА. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЉАЈУ.

Кад је прва радост због новог сусрета прошла, Мјурел је изненађено погледала му жа и рекла:

— Па ти си сасвим оседео! Њено чуђење било је потпуно оправдано. Кад је пошао из Канаде Џорџ је имао светлостестењасту косу. Имао је тада 36 година.

— Ја сам сад шест година старији, — одговорио је Џорџ уз осмех.

Путем до куће нису много говорили. Јер, кад је човек срећан речи се тешко налазе. Кад су кола заокренула у њихову улицу, Мјурел је ћутке стегла Џорџову десну руку. Приметивши да се он болно намрштио, она је подигла његову шаку. Кажипрст на њој био је искривљен. Изгледало је као да је био нечим размрсан, а затим невешто и погрешно опет намрштен.

— Играла смо једном фудбал тамо у Енглеској и неки шепртља ми је нехотице стао на прст, — објаснио је Џорџ жени. А кад је она приметила да му је глас постао грубљи, он је одговорио да је то вероватно последица честих назаба од којих је у Енглеској patio. — Знаш, то је због њихове климе коју они лак подносе а на коју се ми тешко навикавамо.

Код куће Џорџ је био исти онакав као и пре одласка у рат. Био је, додуше, некако мирнији и понекад је говорио с неким чудним нагласком, као да му је енглески био стран језик. Каткад би га Мјурел затекла како седе и буљби преда се, потпуно празна погледа и опуштене доње вилице. Она би се понекад замислила и забринула због тог његовог чудног држања, али то ипак није узимала сувише озбиљно.

Међутим, једне ноћи тргао ју је из сна неки необичан шум. Џорџ је седео у својој постели и нешто промукло говорио. „Шта ти је?“ — запи-

тала га је уплашено. Џорџ је гледао чудним, готово лудачким погледом, као да је не познаје. „Je ne sais pas“ (ја не знам) — говорио је. — „Je ne sais pas, je ne sais pas“, — изговарао је непрекидно, клатајући главом, док му је цело тело дрхтало као у грозници.

Тек кад га је она добро увидела у њебе и натрала га да поново легне, дрхтавица је престала. Џорџ је погледао у њу и по изразу његових очију она је знала да је он препознаје.

— Мислио сам да си ти она болничарка, — проговорио је најзад тихим гласом.

— Где си ти уствари био? — запитала га је она.

— У Торинију. Био сам у позадини, у Торинију.

— А где је Ториниј?

— То је једно село у Француској.

И тек тада је Џорџ испричао све што је преживео за време рата.

*

Кад се Џорџ Дипре јавио као добровољац у канадску авијацију, речено му је да је сувише стар за летење. Ипак, примили су га. Иако је имао 36 година, био је витак и јак, а по боји његовог лица могло се на први поглед зачути да је дуго живео у природи. Имао је плаве очи, нешто четрстасту браду и пријатан осмех. Био је додељен одсеку за информације и његов задатак састојао се у томе да прима и сређује извештаје пилота после њиховог повратка с летова. Шест месеци после ступања у војску Џорџ је премештен у Енглеску, где су биле пребачене канадске ваздухопловне снаге.

Једнога дана, ускоро после доласка у Енглеску, командант га је запитала да ли би волео да га преместе у енглеску авијацију. Џорџ је изјавио да је њему свеједно где ради. Сутра

дан, речено му је да се јави неком Џонсу.

Џонс, за кога би се рекло да обавља неку цивилну службу, примно га је пријатељски, понудио га је да седне и послужи га цигаретама.

— Од пре извесног времена ја проучавам извештаје ваших претпостављених о вама — рекао је он Џорџу смећећи се.

Џорџ је одговорио помало несигурно:

— Па, моја јединица тек што је стигла овамо.

Џонс потврдио климну главом:

— Да, знам. Али ваш досије нам је још пре неколико месеци послат из Торонта.

У то је донесен чај. Док су га пили, Џонс му је поставио неколико узредних питања о његовом ранијем животу. Џорџ је испричао да је његов отац

где сте радили за компанију „Хадзонов Залив“ на Великом Медвећем Језеру. Сваке зиме напуштали сте посао и сасвим сами ишли у лов на беле лисице. Провели сте тринаест зима у арктичким пределима, жи већи сами или са Ескимима. Ти ваши зимски излети на север понављали су се сваке године, све док се нисте оженили и настанили у Винипегу.

— Изгледа да ви о мени знате више него ја сам, — рече му Џорџ некако тужно.

— Усуђујем се да кажем да је тако, — био је Џонсов одговор.

Према току разговора, Џорџу се учинило да ће га одредити за неки задатак на Северу. Међутим, Џонс га је брзо извезо из заблуде.

— Нама није потребно ваше арктичко знање, — рекао му

канцеларији пуковника Видијама Бекера, управника дома за борбе-реконвалесценте. Главна зграда дома, уствари један замак, била је окружена великим пошумљеним имањем. Вртари и шумари опомињали су пролазнике да се не приближују замку. „Неки од душевних болесника, — говорили су они, — добијају понекад тешке нападе. Боље је да се држите подаље од ове куће“.

Уствари, дом за реконвалесценте био је школа за британске диверзанте и обавештајце. Пуковник Бекер рекао је Џорџу да ће у школи провести девет месеци. Између осталог, он ће ту научити да рукује радиоопремником на кратким таласима и разним експлозивима, упознаће архитектуру француских мостова и вијадукта и систем француских железница, а нарочито ће до у детаље проучити састав свих типова француских и немачких аутомобила.

— А каква је сврха свега тога? — запитала га је Џорџ мирило.

— Вас ће падобраном спустити у Француску, где ћете помоћи да се организује канвал за пребацивање посада на ших авиона које Немци оборе. Радићете заједно с припадницима француског покрета отпора. Ваше место становања биће село Торини, недалеко од Сен Лоа. Је ли вам јасно?

— Циљ ми је јасан. А шта треба да чиним да бих га постигао?

— Од данас ви треба о себи да мислите као о Пјеру Тушету. Ви сте рођени у Торинију, 10 августа 1903 године. Ваши родитељи, Марсел и Мадлен Тушет уствари би боље учинили да никад нису ни склопили брак. Јер, у породици једног од њих било је душевно болесних. И ви, њихово једино дете, родили сте се малолумни. Тужан случај...

Џорџ се насмејао. — Ја сад треба да претстављам Пјера?

Бекер потврди климањем главе.

(Наставиће се)

Питер Дипре био артиљериски официр. Не, његови родитељи нису били Французи мада им је име француско. Али, он зна француски. Његов отац служио је у разним јединицама: на Малти, у Индији, у Гибралтару, на острву Вајт.

— Ту сте ступили у скауте? — прекинуо га је Џонс.

Џорџ га је погледао изненађено. — Да, али, то је било још 1914 године.

— Заправо, то је било 1915. Тада сте имали једанаест година — исправио га је Џонс.

— А откуд код вас интересовање за арктичке прделе?

Џорџ је био потпуно збуњен. Као да то не примећује, Џонс је наставио:

— Пошто сте дипломирали у Кембриџу, дошли сте у Канаду

је. — Али, нама је потребан човек који је научио да живи сам, као што сте ви живели оних тринаест зима. То није лако, као што и сами знате, сем ако човек није навикао на то и ако нема извесних склоности за такав живот.

— Кад кажете „јама“, — запитала га Џорџ, — кога ту под разумевате?

— Британску диверзантску службу, — одговорио му Џонс.

Три дана после тог разговора, Џорџ Дипре нашао се у

је тек почео да се уобличија у његовој глави.

Дуго је покушавао да успостави везу. Међутим, тек кад му је један од домородаца помогао и упутио га у тајну веома сложених сигнала знакова, зачуо је буковни глас Ендријуа Смита. После неколико тренутака одговорно му је и Филип Џонс, а ускоро за њим Питер Јарбо и Џералд Смит. Брзо, а ипак исцрпно, Дик је свакоме од њих објаснио свој план и дао упутства.

Тек што је спустио слушалницу, у собу су ступили Џон Мк Карти и Џорџ Мартин. Граја узбуђене гомиле, коју је многоструко појачавао свод куполе, пробудила их је из дубоког сна. На Џоновом лицу лебдео је уобичајени осмех. Међутим, кад је угледао Диков забринут израз, осмеха је нестало.

— Шта се то догађа? — запитала је Џон. — Мислио сам да то, по свом обичају, галаме ови нерадници. Али... ви... — Његово лице постало је пепељастосиво кад је ступио на балкон. Џорџ Мартин, који се налазио један корак иза њега, устукнуо је као да је угледао неку авет. Мк Карти, с муклом савлађујући узбуђење, лагано се окрете према Диксу.

— Црви! Изгледа да их има на стотине. Ако не желимо да нам се цело кров сручи на главу, требало би да одмах предуземо нешто против њих. Да их побијемо!

— Не, Џоне, — одговорио му Дик озбиљно. — Нажалост, против њих не можемо се више борити нашим пушкама. Јер, они у овом тренутку нападају заштитне куполе свих насеља на Јупитеру.

Кад је Ирац у потпуности схватио значење Дикових речи, клонуо је у најближу наслоњачу. — Па шта сад? Имате ли какав план? Или... или смо потпуно беспомоћни — запитала он с муклом покрехући суве усне.

— Постоји једна једина могућност да спасемо покривена насеља, а самим тим и себе. Та могућност је минимална. Али, да бисмо могли да употребимо тај једини начин одбране, морамо одмах прегнути на рад. Ја сам осталима већ дао потребна упутства — рече Дик и пође према вратима.

Док су трчали према згради у којој се производио електрична енергија за осветљење и покретање уличних возила, Дик им је у основним цртама објаснио своју замисао. Џон и Џорџ имали су да припреме све у овом насељу, а Дик ће поћи, што брже може, од једног насеља до другог да се увери јесу ли остали у могућности да употребе своје електричне центре. Кад су стигли до улаза у централу, Дик је неодлучно застао. Џон га ухвати за руку, снажно је стеже и климну главом. Дик је разумео: Џон је схватио свој задатак и он им више није био потребан. Чекале су га друге дужности.

Група уплашених Јупитероваца налазила се недалеко од централе. Озбиљним и неуобичајено строгим гласом Дик им је наредио да пренесу и испуне његову заповест: сви становници насеља морају да напусте куће и да се скупе на чистини усред града. Ниједан једини становник не сме остати у згради. Израз Диковог лица изгледа да их је тренутно више уплашило од злокобног ударања по своду куполе и они су се журно растрчали да изврше његову наредбу.

Кад је Дик видео да је његова заповест извршена боље и брже него што је он то очекивао, скочио је у прва кола која су наишла широког алејом. Без икаквог објашњења изгубио је из њих возача, који је, не схватајући шта се догађа, зачуђено гледао за колима, која су као пијана кривудала у невичним Диковим рукама.

После једног часа, Дик се, пошто је обишао сва насеља, зауставио пред централом главног града. Све припреме биле су извршене. Али, ни гусенице нису губиле време. У неколико насеља спољни слојеви куполе били су пробити, а живи чекији већ су тукли по провидној таваници. Изгледало је као да су и гусенице знале да треба што брже да изврше напад. Сваки тренутак био је драгоцен.

Тешки, добро изоловани каблови спроведени су од централе до најближих металних потпорних стубова. Мк Карти и Мартин, који су их везивали за стубове, били су потпуно обливени знојем. Од чега? Од напора или страха? То би, заиста, било тешко рећи.

(Наставиће се)

Страни се Техничари

ВЕРНЕР ВАН ЛОРН

(17)

Наједном је Џону постало јасно: смртно рањена гусеница неприметно се у грчевима удаљила од ивице отвора, а они су, несвесни њеног лаганог помицања, ишли за њом. Најзад, доспела је до оног места где се лук куполе почиње спуштати и склизнула је низ глатки метал. Јер, баш кад је Мк Карти дошао до тог заључка, зачуо се јак, туп удар њеног тела о тле. Ужаснут од саме помисли да су се и они могли наћи на критичној лучној тачки куполе, Мк Карти се журно спустио у отвор и стигао своје другове.

Иако уморни, нису смели да поћу на починак. Сместа су донесене металне плоче и техничари су њима затворили пробијену куполу. Тек кад је свака плоча била на свом месту, Јупитеровци су се усудили да приђу и да помоћу нарочитих апарата изврше заваривање. Непознато биће које је малочас угрожавало опстанак њиховог насеља изазвало је паничан страх међу тим безбрижним људима који до недавно нису знали шта значи опасност и страховање. Било је потребно дванаест часова да би се оштећена купола потпуно оправдала. Техничари су једва вукли ноге, па ипак су још једном прегледали све заварене ивице на металду. Сан их је ухватио и они су, готово спавајући, стигли до својих кућа и сручили се у постеле. Ипак, и у том сну осећали су задовољство и понос што су са успехом завршили свој први задатак на новој планети.

Из дубоког сна Дика је тргао узбуђени, гласни говор једног Јупитеровца који му је објашњавао нешто тако брзо да га је он једва разумео. Био је љут што су га пробудили. Али, кад је из тог водопада речи схватио шта му овај говори, скочио је из постеле.

Сва покривена насеља била су нападнута. Гусенице су својим главама-чекијима тукле на хиљаду места. Изгледало је као да желе да се дочепују оних који су уништили једну од њих.

У том тренутку Дик се учинило као да је наједном постао стогодишњи старци. Помислио је да би могли да употребе ваздушни брод и да пузећа чудовишта наиздају из „ваздуха“, али је одмах одустао од те намере. Прво, горива није било довољно, а с друге стране плашило се да би експлозије мотора могле из тако непосредне близине да оштете металне куполе. Његов мозак тражио је начин на који би се могли уништити ти циновски црви, и то сви наједном. Али, да ли је такав начин уопште постојао?

Трчао је као луд кроз гомилу уплашених људи и жена, који су, полумртви од страха, гледали како сводови подрхтавају од учесталих удараца. Изненада, Дик је

застао, окренуо се и истом брзином потрчао према свом стану. Сетио се да постоји неки систем везе између појединих насеља. Он се није много поуздавао у ту врсту телефона или телеграфа, али је осећао да ако би успео да брзо успостави везу са осталим друговима, можда ће за једничким напорима остварити план који

Заблуде о животињама

У СТАРО ДОБА

Иаука је утврдила да данас постоје неколике стотине хиљада животиња, које су мање-више тачно описане, за које се зна где живе и тако даље. Међутим, у старо доба није било тако. Животињски свет у мору и на копну био је препун разноврсних чудовишта, која, уствари, нису постојала, него су била само плод маште неуких људи. Поред осталог, то је била последица и непознавања земље, услед недостатка саобраћаја који би повезивао поједине народе и омогућавао упознавање непознатих земаља и неспитаних мора. Тако су римски војници уверавали Плинија да су на обалама Галије видели морског човека који се вере на бродове и нагиње их да би их потопио. Према њиховом причању, морски човек имао је дугуљасту главу. Лице му је било слично човеком. Имао је пљоснат нос, али није имао браду и уши, док су му руке биле кратке и имале четири прста међусобно спојена опном. То му је омогућавало да лакше плива. По мишљењу неких стручњака, основа те приче лежи у томе што су морске струје заносиле чамце с људима или доносиле лешеве људи непознатих народа.

У једној зоолошкој књизи краја 17 века говори се да је лав отац леопарда, а да је леопард такав непријатељ човеку да поцела картију на којој је нацртан његов лик. Исто тако он је велики непријатељ и хијене. По тој фантастичној зоолошкој књизи, ако се крзно леопарда обеси крај крзна хијене, онда ће са коже леопарда опати сва длака. Ако је лав отац и пантер мајка, онда се рађа младунче без длаке. Од лав и хијене младунче је пегаво. Крокодил може да живи без хране четири месеца, а кад је гладан он плаче као човек.

Не познавајући људи мора, а још мање животињски свет у њему, људи су измислили чудновате морске животиње о којима се говори и у старим световним и верским књигама. Тако, по веровању старих Грка постоји коњ хипокампа. То је морска немам фантастичног облика. Предњи део има облик коња, а задњи рибе. Хипокампа је често цртан на надгробним споменицима. Друга фантастична животиња старих народа је левијатан. Он има више ликова. Обично се јавља у више облика змије и као крокодил. По веровању старих народа он је краљ риба, зна језике свих сисара и птица, а говори седамдесет језика људског рода.

По једној легенди норвешких рибара, постоји морски коњ који је као снег беле боје. Он има коњску главу, врат и гриву, које стално држи изнад површине мора. Затим се у тим легендама говори о рибама које имају птичје ноге, о човеку у облику рибе, о морској крави, о морском псу и о другим чудовиштима која имају тело које једним делом личи човеку, а другим разним животињама.

Нарочито се у то време кад су царовале заблуде много причало о морским змијама које наваљују на бродове и прождиру морнаре. Прве приче о морским змијама појавиле су се у књижевности 1555, а у дневној штампи 1813 године. Године 1555 Олаус Магнус пише да норвешки рибари причају о морској змији која је дуга 200 стопа (око 60 метара). Она живи у пећинама покрај мора, веома добро плива и рони, а излази и на копно. У мору се храни сипама и другим животињама, а на копну једе свиње, овце и телад. Очи су јој светле, као жеравица, а тело јој је покривено длаком дугом две стопе. То чудовиште наваљује и на лађе.

Међутим, независно од тих фантастичних прича постоје стварно морске змије, које немају ништа заједничко са змијама о којима се прича у прошлости. Морских змија, по Бремсу, има око 50 врста. Ниједна није дужа од четири метра, а врсте дуге један метар врло су ретке. Све те морске змије жестоке су отровнице. Оне живе у Индиском и Тихом Океану, од Рта Добре Наде и обала Мадагаскара до Панамског Канала и од Новог Зеланда до Јапана.

У неким земаљама нарочито у Италији, у то старо доба била се развила читава индустрија која је правила морска чудовишта разних облика. Тако је 1533 године у Венецији било изложено чудовиште које је имало лебело тело и округлао реп. Оно је имало седам вратова на којима је било седам глава, а продавано је за 6.000 дуката.

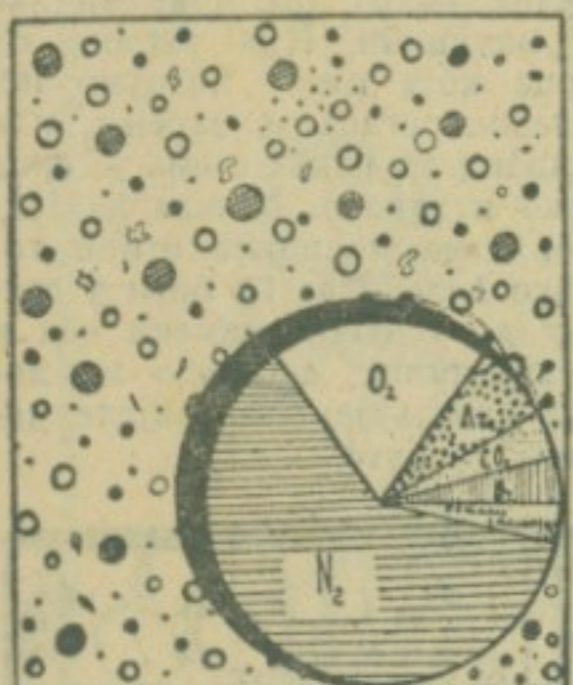

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Шта је ваздух

Ваздух је мешавина разних гасова. На азот отпада 78 одсто, на кисеоник 20 одсто, на аргон око 1 одсто. Остали део ваздуха у малим количинама отпада на гасове: водоник, неон, хелијум, криптон

и ксенон. У променљивим количинама у ваздуху има водене паре, озона, амонијака, угљендиоксида, прашине и микрорганизма.

Чист ваздух је провидан, безбојан, без укуса и мириса и лако покретљив. Сув ваздух слаб је спроводник топлоте и електрицитета.

Без ваздуха не би могли опстати ни човек, ни биљка, ни животиња.

животиње. Ваздух утиче на измену материја у телу, регулише топлоту, а кретањем се процишћава нечиста ваздушна средина на тај начин што се меша са чистим ваздухом.

Без кисеоника на земљи не би ништа могло да изгори, а осим тога он служи за пречишћавање крви у плућима.

Сваким удисајем унесемо у наше тело око пола литра ваздуха или на сат око 480 литара. На тај начин за 24 часа прође кроз наша плућа преко 11.000 литара ваздуха, па је због тога свака промена у саставу ваздуха од великог значаја за човека.

Азот служи за разређивање осталих састојака ваздуха. Није важан за људски организам, али је важан за биљке.

Угљендиоксид настаје сгоревањем угљеника и материја у којима га има. Њега троше хлорофилне биљке за изградњу ткива и због тога га је мало у ваздуху. Ваздух у коме има 0,10 одсто угљендиоксида сматра се да је загађен. У једном кубном метру ваздуха има око 3 децилитра угљендиоксида.

Ваздух има своју тежину. Један литар ваздуха тежак је 1,2 грама, а кубни метар 1

килограм и 20 декаграма. Рачуна се да је ваздух око наше Земље тежак око 400.000 милиона тона. То сачињава атмосферу Земље.

Слој ваздуха који притиска човека тежак је око 20.000 килограма. Ту тежину ми не осећамо због тога што су шупљине у нашем телу такође испуњене ваздухом, па се притисак спољног и унутрашњег ваздуха међусобно поништавају.

На већим висинама притисак ваздуха је мањи, пошто је он тамо ређи. Становници који живе у тим пределима навичу

Сарказам и инсинуација

Сарказмом се обично нешто исмева, али не на благ и добродушан начин, као хумором, него оштро, јетко и огорчено. Пример за сарказам су речи Марка Краљевића, који, пошто је отсекао главу убици свога оца, каже: „Ид' Турцине, тражи баба мога“, или у једној Змајевој пеџми: „Твој је синак јунак био: ако ј' ум'о камен грести, мора да се убоје“.

Али, ако тамо почну да живе људи из низине, например, у планинама које су високе преко 3.000 метара, онда ће они оболети од такозване висинске болести: имаће убрзано дисање и убрзан рад срца, затим крварење из носа, треперење пред очима, нервозу и несвестицу. Све је то последица смањене количине кисеоника. Ако је повећан ваздушни притисак као што је случај у рудницима и на морском дну, телесне радње се успоравају, слух и говор су отежани, а човек који ту ради брзо се замори. Због тога човек не сме дуго да борави под дејством повишеног ваздушног притиска; препоручује се највише четири часа.

Инсинуација је, например, кад гост каже домаћину: „Мени се вечера учинила одлично — могао бих готово опет да почнем“. У први мах изгледа да гост хвали вечеру, али, уствари, он јетко исмева негостољубивог домаћина, који му је донео мало хране за вечеру па је он због тога остао гладан. Инсинуација је, дакле, увијено исказивање мисли.

ОТРОВНЕ ГЉИВЕ

Од гљива може да се направи лепо јело, али све гљиве за то не служе, јер их има и које су отровне. На овом цртежу има шест гљива и све су отровне.

Да ли их познајете и знате ли како се зову?

(Одговор: 1) мухара, 2) сумпорача, 3) бљувара, 4) лисица или папрењача, 5) грифа (кромпирача) и 6) пупавка.

ЗАШТО ЗИМИ ПУЦАЈУ ВОДОВОДНЕ ЦЕВИ

Кад наступе јесење кише, онда се у стенама накупи доста воде која се зими смрзне и претвори у лед. Лед заузима већу запремину од воде, али не много већу — свега за једну десетину. Под притиском леда који се шири, све

пуца, па и најтврђе стене. Исти је узрок и кад зими пуцају водоводне цеви, у којима се вода претвори у лед. Да се то не би дешавало, зими би требало цеви умотати нечим, например кучином.

ДВА ЧУДНОВАТА РАЧУНА

Са бројевима се могу правити најневероватније комбинације. Дајемо вам два занимљива рачуна који морају свакога да задиве својим правилним распоредом бројева.

Први рачун:

- 1×9+2=11
- 12×9+3=111
- 123×9+4=1111
- 1234×9+5=11111
- 12345×9+6=111111
- 123456×9+7=1111111
- 1234567×9+8=11111111
- 12345678×9+9=111111111
- 123456789×9+10=1111111111

Други рачун:

- 1×8+1=9
- 12×8+2=98
- 123×8+3=987
- 1234×8+4=9876
- 12345×8+5=98765
- 123456×8+6=987654
- 1234567×8+7=9876543
- 12345678×8+8=98765432
- 123456789×8+9=987654321

НЕМА ВИШЕ НОЋНИХ НАПАДА!

НЕВОЉЕ ПАНЧА ВИЛЕ С ФИЛМСКИМ СНИМАТЕЉИМА

Једног јануарског јутра 1914 године Хери Ејткин, председник једне филмске компаније, прегледао је приспелу пошту. Писма су, као и обично, била слична једно другом: неки човек нудио је свој сценарио, а девојка из америчке провинције слала је своју слику изражавајући жељу да постане филмска звезда. Наједном, Хери Ејткин стао је да траја очи као да жели да се увери да је оно што види заиста стварност. Наиме, заступник филмске компаније који се у то време налазио у тексаском граду Ел Пасу јављао је да је Панчо Вила, генерал мексичких герилских трупа, спреман да компанији прода право снимања борби које он води.

Већ дуже времена слике герилског генерала пуниле су прве стране свих листова и часописа. Панчо Вила био је у то време симбол револуционарне снаге Мексика. Није било ниједног детета у Мексику које није чуло за „мексичког Робина Худа“, заштитника сиромашних сељака и обесправљених Индијанаца из брдовите покрајине Чихуахуа. Кад сеоски надничари из северног Мексика нису имали више жита, Панчо је заузимао житнице креолских феудалаца, отварао их и жито делио народу. Мада до своје 35 године није умео ни да чита ни да пише, у покрајинама

које су његове трупе ослободиле отворено је преко стотину основних школа које су биле смештене у мале, сиротињске зграде од непечене опеке. Чак и онда кад је на свом омниленом коњу јурно да стигне на место каквог окршаја, Вила би се заустављао пред тим трошним зградама да би помиловао малишане и да би с њима проговорио неколико речи.

Мексиканци су познавали и волели Панча Вилу, свог Робина Худа. Међутим, његови противници и неки људи ван Мексика гледали су на њега као на вођу разбојничке војске која угрожава мир у земљи. Називали су га „бандитским генералом“.

Било је већ време да свет упозна правога Панча Вилу и његове ратнике. Поред тога, рат, макар он био и герилски, није се могао водити без новца. И једно и друго најбоље се могло постићи помоћу филма.

Трећег јануара 1914 године у једном хотелу у Хуарезу среди су се Панчо Вила и Френк Тејер, заступник филмске компаније. Вила је ушао у хотел праћен неколицином својих артиљерских официра одевених у чисте, елегантне униформе. Из цела Вилиног копорана вирли су дршци два огромна револвера. Наслоњен на сто, он је

пажљиво слушао речи преводноца.

— Ми ћемо вам дати 25.000 долара и изванредан проценат од добити коју будемо имали од приказивања филма — рекао је Тејер пружајући Вили већ састављен уговор. — Ви треба да пристанете само на једно: да све ваше битке водите искључиво дању, и то од девет часова пре подне до четири по подне.

Вила је чупкао свој дуги, црни брк. Тада је скочио, пружио руку да дохвати уговор и узвикнуо: „Пристајем! Нема више ноћних напада и окршаја“.

Тако је почео први и једини рат у историји који је вођен у сарадњи са једном филмским сниматељом. Ниједан генерал сем Панча Виле није се нашао у положају да поред својих ратних брига и невоља мора да води рачуна још и о филмској камери. Често се догађало да официри дођу код Виле и да га преклињу да искористи ноћ за напад. „Мрачно је као у рогу, генерале, — говорили су му они. — Могли бисмо да се привучемо до непријатељских положаја и да их заузмемо пре него што они схвате шта се догађа“. Панчин одговор био је увек исти: „Зар сте заборавили уговор? Нема више ноћних напада“.

Једном, кад су се федералне снаге повлачиле у потпу-

ној пометености, Панчо је обуставио гоњење непријатеља чим је почео да се спушта мрак. „Гоњење се одлаже до сутра ујутру!“ — гласило је његово наређење.

Средином јануара Вилине трупе кренуле су на Ојинагу, једино упориште које је непријатељ још имао у Северном Мексику. Његова сјајна коњица — Вила је с поносом називао своје коњанике „златним орловима“ — артиљерија и пешадија сливале су се као незадржива бујица према Ојинаги. Артиљерске чете биле су већ на домаку непријатељског упоришта, а топови постављени. Вила је седео у свом шатору пручавајући карту бојишта. Један артиљерски поручник улетео је у његов шатор и узвикнуо: „Све је спремно, генерале!“

Вила је подигао главу и тихо, као да се извињава, одговорио: „Причекајемо мало. Филмска камера још није постављена“. Читава два часа војска је чекала и тек кад је Л. М. Берад, први камерман, дао знак да снимање може да почне, Вила је узјахао коња и грмнуо: „На Ојинагу!“

Битка је трајала свега неколико часова. Уред уратилске ватре камерман Берад мирно је окретао ручицу на свом апарату. Вилина највећа похвала била је снимљена за филм.

После пада Ојинаге Берад је готово постао члан Вилиног ратног штаба. Приликом проучавања каквог ратног плана, он би често упадао у разговор тврдећи да се тако спроведени напад или одбрана не би могли лепо снимити. У таквим случајевима Вила је увек мењао ратни план. Једном, кад су Вилине чете лежале у заседи очекујући напад непријатељске коњице, Берад је готово преузео дужност команданта. Вилини војници били су поставили пушкострелаче иза барикада и уперили их према месту где су очекивали да ће се непријатељ најпре појавити. „Генерале Вила, — повикао је Берад кад је сазнао за Вилин план. — Ако будете пушали из толике даљине ја уопште нећу добити ниједан честит снимак. Јер, домет вашег оружја већи је од домета моје камере!“

Тако су Панчо Вила и сниматељи „ратовали“ заједно читав месец јануар. Постепено, у Вили је све више избјегла жеља за „главном улогом“ и он је често парадировао пред камером звецкајући својим сјајним мамузама и ди-

чећи се својим шеширом с претерано широким ободом. Кад су се крајем јануара сниматељи вратили у Њујорк и развили филм, успех је био испод њихових очекивања. Било је, како су се сви сложили, превише Панча Виле, а недовољно ратних сцена. Због тога је, како су се сви сложили, у марту председник Хери Ејткин лично отишао на ратиште, и то с новим уговором и готовим сценаријем. „У реду, — рекао је Вила кад је чуо да прво снимање није успело. — Овог пута послужићу вас бољим ратом“.

Опет су се друмовима Мексика упоредо кретале Панчине чете, сниматељи и кола натоварена камерама и осталим многобројним реквизитима из времена немих филмова. У Лос Анђелесу, под руководством самог Грифита, почела је монтажа оба дела филма. Међутим, чак ни слави режисер није био у стању да од испеканих, чисто документарних сцена из рата створи уметнички филм о животу мексичког герилског генерала. Поред тога, деоницари компаније стали су да се свађају око тога коме ће касније припасти оригинални филмски негативи. У међувремену, филмске траке су нестале и никад више нису нађене. Ко их је узео, из кор разлога и када — није се могло утврдити.

Панчо Вила није доживео да види себе и своје „златне орлове“ на филму. Ипак, десет година после његове смрти, филм о животу Панча Виле одушевио је стотине хиљада гледалаца широм света. У филму „Вила Вила“, мексичког Робина Худа играо је познати глумач Валас Бири.

Необични ТРЕЗОРИ

Један од највећих успеха савремене медицине свакако је могућност преношења појединих делова тела с једног човека на другог. Сви знамо за трансфузију крви, као и то да по болницама постоје читаве „банке“ или „резерви“ са свим врстама крви, која се даје болесницима према њиховој крвној групи. Данас се, међутим, преноси и живо ткиво с једног људског бића на друго, па постоје и „резерви“ са овим деловима.

У Њујорку је недавно једна жена подлегла у току операције. Лекари су узели с ње један део артерије да би спасли неку девојку која је имала деформацију артерије у близи срца. Девојка је потпуно оздравела.

Мисао да се поједини делови тела пресађују с једног лица на друго већ дуги низ година копка хирурге. Још у почетку овог века др Алексис Карел чинио је сличне покушаје на животињама. Али, док је хирургија у томе донекле успевала, појавила се нова препрека — инфекција. Поред тога, јавиле су се и грудне усирене крви које су обично изазивале смрт. Онда се мало знало о конзервирању ткива.

Али, постепено су савлађиване све тешкоће. Антибиотици су спречили инфекцију, а други лекови онемогућили су згрушавања крви. Најзад, успело се да се ткиво и дуже времена одржи. На тај начин омогућено је да се створе „резерви“ разних делова ткива. Да видимо најпре како стоји с костима. Готово свакодневно јавља се потреба за неким делом кости, било код рањеника коме је потребно заменити неки комад, проду-

жити му ногу или слично, било код других болесника где је кост морала бити, као оболела, извађена. И раније су хирурзи вршили операције овакве врсте, али су узимали делове из тела самог болесника. То су, дакле, биле две операције, од којих је прва каткад била тежа и болнија од друге.

Данас се користе „резерви“ костију. Нарочито се води рачуна да је далац здрав. Ње-

постоје затим „резерви“ артерија, који су много занимљивији, јер ова врста хирургије раније није постојала. Догађа се да на артерији израсте неки тумор или њени зидови ослабе, те се јави мехур који може бити величине тенниске лопте. Каткад се аорта сузи, те је протицање крви успорено, што доводи до тешких последица. Како се артерије могу узети једино из дешева, то се оне, као уосталом и сви други делови, морају добро конзервирати да би се могу употребити на некој другој особи.

Као што је случај и са костима, уметнуто парче артерије не расте, већ организам изатка око тога ново ткиво, док уметнуто постепено ишчезне.

Најмлађи и најновији од ових „резерва“ то је резерв коже. Ова врста замене тек је

гова кост очисти се од меса и стави у хладно да би се сачувала. Захваљујући томе, многи рањеници из рата нису остали богаљи. Оваква замена неопходна је и у случајевима прелома костију код старца, којима кости веома тешко и споро зарашћују.

Најзанимљивије је што та кост код новог домаћина не расте. Сваки организам има у себи нешто што не трпи страна тело. Пресађена кост служи само као ослонац за нову кост која се ствара и постепено потпуно нестане.

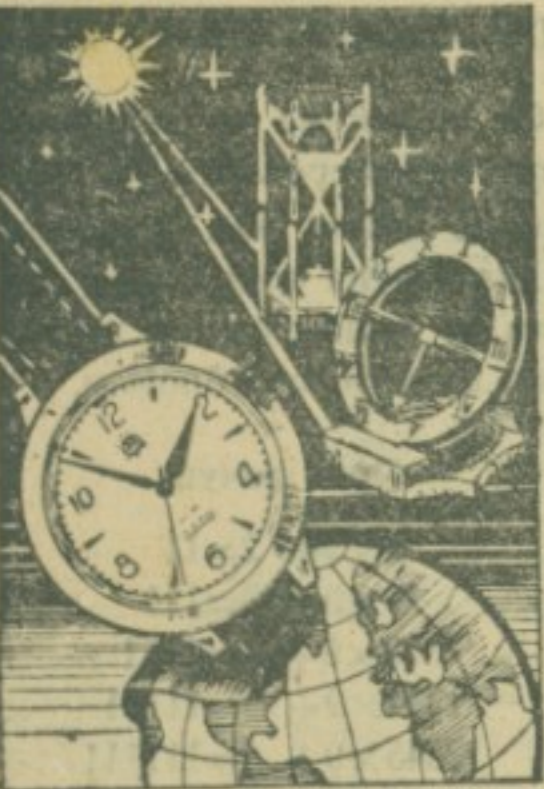
у зачетку, али се лекари надају да ће временом и она моћи да се примењује.

Овакв начин лечења — уметањем нових делова тела у човечи организам уместо оболелих — отвара нове видике у медицини. Има умрлих од срца који имају потпуно исправне органе за варење, или умрлих од рака којима је срце јако и здраво. Можда ће једног дана медицина отићи толико далеко да ће бити у стању да успешно замени чак и целе органе, као што ми данас замењујемо потрајале делове на аутомобилу.

ЗАШТО ДАНИ ИМА 24 ЧАСА

И пре него што су дане поделили на часове, народи који су живели у Старом веку „од ока“ су мерили време. Они су, на пример, говорили да се нешто догодило у свитање, узору, ујутру, пре подне, у подне, после подне, у сумрак, при валаску сунца, увече или ноћу, а та подела била је ипак довољно тачна за ондашњи начин живота.

Подела дана на часове и ча-

сова на минуте извршена је, међутим, веома давно. Изгледа да то треба приписати Халдејцима. Из осмог века пре наше ере постоје прилично јасни подаци о оваквој подели, коју су дошнје прихватили Јевреји, Грци и Римљани.

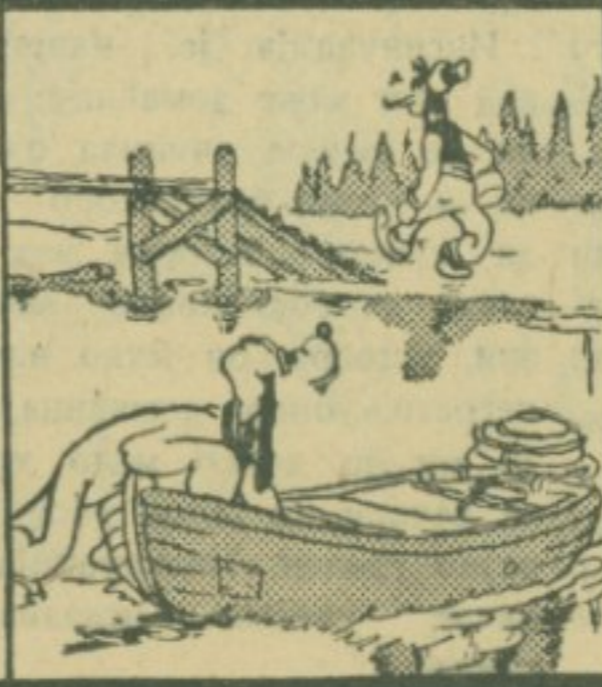
Вавилонци су делили дан на дванаест једнаких делова, које су називали „каспу“. Сваки каспу трајао је, дакле, колико данашња два часа. Оваква подела на дванаест делова настала је свакако због тога што Халдејци у аритметици нису имали декадни систем, са осмом десет, већ систем чија је основа била 60, што је делљиво са 12. Поред тога, број 12 има предност над бројем десет јер је делљив са 2, 3, 4 и 6, док је 10 делљиво само са 2 и 5. Таква структура броја 12 чини га веома подесним и за поделу времена. Због тога још и данас има присталица аритметичког система чија би основа била 12.

Прихватајући и задржавајући поделу дана на 24 часа, што уствари одговара подели на 12 каспу, научници мањили више прећутно признају

предност броја 12. Да је дан подељен на 20 часова, што би одговарало декадном систему, јавиле би се разне незгоде, нарочито зато што тај број није делљив са 3. На пример, не би се могле тачно одредити три радне смене од по осам часова.

Сваки халдејски каспу био је подељен на 60 минута, а минут (теориски) на 60 секунди. Ти халдејски минута и секунди били су, разумљиво, двапут дужи од данашњих. Таква подела часа јасно показује да су Халдејци и за мерење времена применили свој аритметички систем чија је основа била 60.

Ипак, неки стручњаци залагали су се за поделу часа на сто минута и минута на сто секунди, јер нису сматрали потребним да се час или минут деле на три једнака дела. Једном је чак и извршена подела дана по декадном систему. За време Француске револуције, 1789 године, усвојена је подела дана на десет часова, часа на сто минута и минута на сто секунди. Она се одржала свега тринаест година, а затим је као неподељна напуштена, а данашња, односно нешто измењена данашња подела, поново прихваћена.

МИЛТОН ЈЕ ПОСЛУШАН

ЗАПАМТИ! ЗАБРАЊУЈЕМ ТИ ДА ПРЕЛАЗИШ ПРЕКО МОСТА!

WALT DISNEY

КРОЗ НАШУ ЗЕМЉУ И ЊЕНУ ПРОШЛОСТ

Марсељеза на арију Јечам жела Гужанка девојка

Још од давнина помиње се да је у нашем народу доста развијен смисао и таленат за музику. У старим записима из Средњег века говори се да кад би се чуло да ће на двор неког властелина или владоца доћи страни свирачи, одмах би из околине похрдио млади свет да их чује. Слушајући и памтећи те песме, омладина их је прилагођавала својој средини. Такву субину доживеле су многе песме западних трубадура, које је наш народ чуо у прошлости кад су они пролазили кроз наше крајеве као крсташи. Из нових времена имамо и једну причу о томе.

У неком селу у Поморављу служио је један учитељ који је био одушевљен борбом француског народа за слободу, па је своје друштво научно да лева Марсељезу, и то с француским текстом. Али,

једног дана учитељ је премештен из села и, одлазећи, он је својим пријатељима оставио у аманет да не забораве арију и текст песме слободе. Неколико година доцније овај учитељ наврати у некадашње своје село и ту оста да преноћи. Док га је обузимао сан, чуо је из даљине тиху песму, а убрзо је крај његових прозора прошла група младића која је певала Allons enfants, али је арија личила на арију песме Јечам жела Гужанка девојка. Био је срећан што је његов аманет, макар и у овом облику, сачуван. Борбена револуционарна песма „добила је епску мирноћу и ширину шумадијских села“.

По мишљењу нашег великог композитора Стевана Мокрајца, највише смисла и талента за музику има народ у местима: Врање, Тетово, Пећ и Митровица.

Први лист који се штампаше у Вуковом правопису

изјашњавао за „начело демократично и народно и човеку слободу“.

Медаковић је био добар публициста и знао је народу да говори „таквим језиком да су сви читаоци мислили да „Напредак“ погађа све оно што се врзма у њиховим главама“. Осим тога, „Напредак“ је био први српски лист који је штампан новим правописом Вука Караџића. То је у оно време била опасна новина, па су плашљивији људи примали „Напредак“ на туђу адресу.

У новембру 1848 године у Карловцима је почео да излази лист „Напредак“, коме је уредник био доктор Данило Медаковић. „Напредак“ је заступао напредне европске идеје из 1848 године и потпуно се

У оно време многи напредни листови нису се осећали доста сигурни, да ни „Напредак“. Због тога је из Карловаца пренесен у Земун 1849, и исте године престао је да излази. Поново је почео да излази 1863 у Новом Саду, а угашио се 1869 године.

Козарачко коло

Година 1942. Једне вечери групу партизанских бораца на Козари опколили су Немци и усташе. Непријатељски обруч био је јак, готово човек до човека. Пробити се кроз њега било је немогуће. То су знали и борци на врху планине, а и непријатељ. Кад се ноћ сасвим спустила, Немци су обуставили напад јер су били сигурни да ће им сутрашње јутро донети победу.

На врху планине, као и у њеном подножју, све је било тихо. Немци су поставили страже, а затим легли да отпочину прикуљајући снаге за сутрашњу битку. Изненада, кроз ноћ је одјекнула песма. Своју последњу ноћ опколили партизани нису хтели да преспавају.

Око мале ватре на врху планине заиграло је коло. Песма је постајала све јача, а кола су се ређала једно за другим. Сва кола која су опколили борци знали и волели. Али, ноћ на планини је дуга, а сати одмичу споро...

Јутро се приближавало, а стисак руку играча постајао је све топлији и пристијао. Примцао се час последње битке. Тада је на врху Козаре одјекнула нова песма, истевана те ноћи. Немци су их опколили. Па шта? Зар они мисле да се партизани боје? И речи пркоса одјекују све јаче. Строфа се ређа за строфом, без краја. Нека живи слобода! Смрт фашизму! Нека

Немци чују да борци за слободу дочекују смрт с песмом на уснама. Ми се боримо за идеале, говорила је песма, које ви доле не можете да разумете. Ми смо спремни. Али, спремите се и ви и немојте очекивати да ћете ујутру напасти на групу уплашених људи. Смрт фашизму! Неке дође јутро! Ми се не бојимо ни њега ни вас. Јер, иако ми нећемо дочекати дан, дан слободе ипак ће сванути нашој земљи.

Коло на врху планине претворило се готово у заграј. Руке су биле исплетане чврсто и топло.

Кад је свануло, Немци су напали. Борба је трајала дуго, јер су се партизани, као што су кроз песму и поручили, борили свим снагама. И изгинули су сви. Сви сем једнога који је био рањен и који је после битке успео да се пробије до најближег партизанског одреда. Он је испричао о последњој ноћи својих другова и о песми и колу који су те ноћи постали. Строфе пркоса и вере у победу ускоро су знали сви борци ослободилачке војске. И у свакој новој бици додавали су нове стихове.

Тако је постало козарачко коло, и песма, песма без краја, уз коју се оно игра.

Стари друмови који су полазили са обала Јадрана

Са обала Јадранског Мора, које је у Средњем веку било центар за трговачке везе Италије с Балканским Полуострвом, полазило је више друмова, иако су се често пробијали кроз вратне крајеве, којима су и каравани једва ишли. Набројаћемо неке од њих.

Дубровачки друм почињао је у Дубровнику и њиме се преко Требиња, Билећа, Љубомира, Гацка, Сутјеске, Фоче, Пљеваља, Пријелоља, Сјенице, Трговишта, затим долином Ибра и Топлице стизало у Ниш за петнаест дана.

Зетски друм полазио је из црногорских планина, од места где су се састајала три пута: из Котора, Бара и Будве. Овај друм, прелазећи реку Морачу код старе Дукље и данашњег Титовграда, настављао је долином Зете у Никшић, а затим даље за Брсково, које је у 13

и 14 веку било важно трговачко место и рударско средиште.

Которски друм почињао је у Котору и ишао преко Рисна, па уз Кривошишке Планине до Грахова Поља, а одатле у Никшић. Из Никшића је кретао преко високог планинског венца на извор Пиве. Из Пиве је ишао преко Дробњаке и дубоке клане реке Таре према Пљевљима, а одавде се протезао кроз Добрун и преко Мокре Горе, Шаргана и Кремне допирао у Ужичку Пожегу, где се укрштало неколико важних друмова.

Сплитски друм ишао је преко Криве, Сиња, планине Пролога у Ливно, а одатле преко Купреса у долину горњег Врбаса и у предео Ускопље.

Ово су, углавном, важнији друмови, а од њих су се гранали мањи, споредни путеви по целој нашој земљи.

Девојачка Стена на планини Јухору

Једна страшна стрмен на планини Јухору, на коси између Секурића и Орашца, носи име Девојачка Стена. Прича се да су Турци док су владали овим крајевима једног дана потерали робље из Темнића, али им је оно побегло у Јухор. Турци су појурили да га хватају и при врху планине сустигну једну девојку, која је лагано измицала пред њима. Била је свесна да неће моћи дружити остати у животу него као турска робинја. Кренула је према страшној стрмени и стала на њен врх, па се окренула Турцима који су је прогонили и рекла им:

— Узалуд се трудите, никада нећу бити робинја.

— Уморила се па говори од муке — рекли су Турци и појурили према њој.

Али, тек што су јој се приближили, она се винула у страшни амбис.

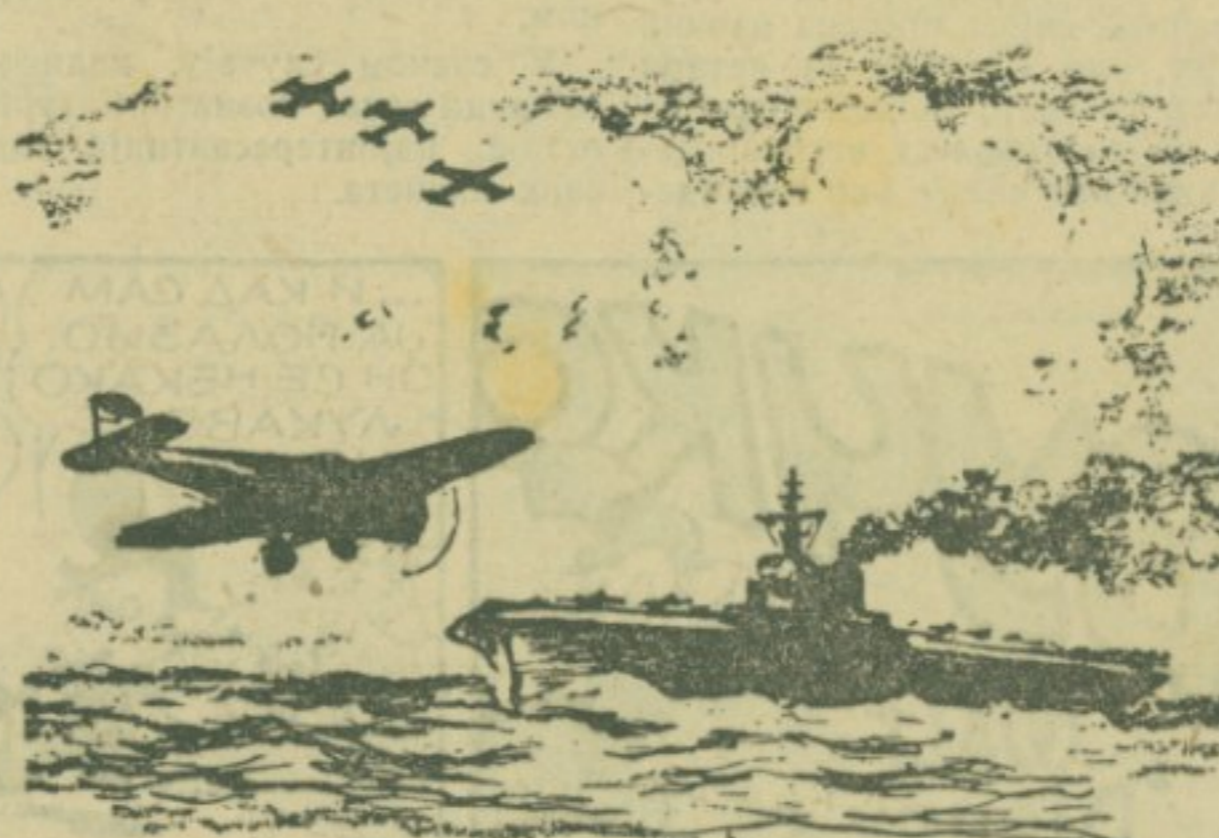
— Е, овај се милет (народ) не да лако покорити — узвикнули су престрављени Турци.

Тело девојке разбило се о стене, али је њен подвиг остао у причи као симбол љубави за слободу и презирање силе.

У Старом веку било је неколико великих поморских битака. Међу њих спада и она која се одиграла између Римљана и Картагинана 256 године пре наше ере. Ова битка занимљива је по томе што су у њој извојевали победу римски пешаци; једноставно су се закачили за противничке бродове и на њима се тукли као да су на коњу. Готово до недавно поморска битка није могла да се замисли да противнички бродови нису не само једни другима на видлику, него да нису и прилично близу. Међутим, техника је толико напредовала да су се у Другом светском рату водиле поморске битке без непосредног сукоба бродова, који су једни од других били удаљени по неколико стотина километара. Но, иако једни друге нису видели, борба се развијала свом жестином. Једна од таквих битака одиграла се и у Коралном Мору од 7 до 9 маја 1942 године између савезничке и јапанске флоте.

Били су дивни мајски дани. Неизмерна површина Тихог Океана преливала се у сјају сунца. Распарчане снаге Јапана безбрижно су пловиле пространим водама, а једна ескадра подоста се одвојила од главне групе. Њу су сачињавали носач авиона „Риукаку“, три крстарице и шест разарача. У часу када се та ескадра налазила северно од острва Мисиме, на обзору су се појавили савезнички авиони. За трен ока надвили су се над јапанске бродове и товаре бомби сручили на „Риукаку“. Изненађени Јапанци нису имали времена да дођу себи. Њихов брод почео је да тоне и убрзо ишчекао у дубинама мора. Смртни удар задали су му авиони са савезничких носача авиона „Лексингтона“ и „Јорктауна“. Али, ни Јапанци нису остали скрштених руку. Сутрадан су са њихових носача полетели авиони и тешко оштетили „Лексингтон“, који је касније потонуо.

Битка се и даље водила. Коначну победу извојевали су савезници. Ова битка није значајна само по томе што су по-

НОСАЧИ АВИОНА

бедили савезници, него што је њоме спасена Аустралија од јапанске инвазије. Али, она је најзанимљивија по томе што је то прва поморска битка у историји без директног судара противничких бродова. Овде су одлуку донеле нове јединице ратне флоте: носачи авиона, односно авиони. Касније се одиграло још неколико таквих поморских битака: код Мидвеј-

ских, Соломоновских и Маријанских Острва и Санта Круза. У поморској бици код Коралних Острва противнички бродови били су удаљени око 350 километара. У каснијим биткама удаљеност је расла све више, тако да су код Маријанских Острва бродови били удаљени око 600 километара.

На тај начин носачи авиона изазвали су праву револуцију у поморском ратовању и имали необично велик утицај на даљу изградњу ратне флоте и разитак поморске ратне стратегије.

Најтежи топови бојних бродова гађају и са даљине од 35 до 40 километара. Међутим, авиони са носача заменили су топове и прелећу даљину од неколико стотина километара, ступају у борбу и боре се „прса у прса“. Осим тога, авиони са носача после првог напада могу да се врате на своје бродове-матике, где поново узму терет бомби, врате се и сруче их на непријатељске бродове. Какве размере има та борба и каква је сила удара, види се и по томе што има носача авиона који носе по 30, 40, 60, а неки и преко сто авиона, који у наизменичним налетима стално нападају непријатеља.

Носачи авиона у току Другог светског рата постали су готово најважније јединице већих ратних флота и главна средства поморских битака. Али, они нису вршили нападе само на противничке бродове, него и на поморске базе и на подморнице, вршили извиђања итд. Они су заузели место бојних (линијских) бродова у саставу ратне флоте. Они штићу флоту од противничких авиона и помоћу ловача боре се против њих. У току Другог светског рата у поморским биткама на Тихом Океану уништено је преко 25.000 јапанских авиона. Готово половину од тог броја уништили су амерички авиони са носача. Ови и други примери јасно показују колики је значај носача авиона за даљи развој ратне технике.

Знаете ли колика ће бити висина вашег детета у 5, 8, 10, 12 и тд. години

Често се догађа да дечак средњег или нижег раста седи у школској клупи поред „дугајлија“ који су за читаву шаку, па чак и за главу, виши од њега. Иако су истих година и сличних способности, мањи дечак обично се осећа нелагодно, као да има мање вредности од својих виших другова. Слично се догађа и са девојчицама које су изузетно високе и „штрче“ над другарицама.

Кад је дете претерано ниска или висока раста, оно често пати због тога што није „као и остали“. Родитељи који сматрају да висина игра „важну улогу“ у човечјем животу, почну се без разлога прерано бринути због детињег раста и тако још више утичу на осетљивост младог бића. Међутим, као у свему другом, тако и у погледу детињег раста родитељи треба да буду разумни.

Научници сматрају да ће такви родитељи боље учинити ако с дететом оду лекару и с њим се посаветују, него да муче и себе и дете претпоставкама које су најчешће погрешне. Јер, сва деца не расту истом „брзином“. Сматра се да само трећина од укупног броја деце расте сваке године према одговарајућим таблицама. Остала деца израстају или позно или рано, тако да је непропорционално раширење у односу на године — правило!

Брзи развој девојчица почиње обично у деветој или десетој години, а позни у тринаестој или четрнаестој.

Дечаци чије развијање почне раније постају углавном снажни и мишићави младићи, снажнији од оних чије је раширење позно започело. Дечак који је имао успорено раширење до 14 година, стићи ће своје другове тек у шеснаестој после наглих промена у организму. Така деца имају обично опуштена рамена, неразвијене мишиће и несразмерно дугачке ноге.

Како се израчунава висина

Упркос честим отстапањима од правила, занимљиво је издвојити по коме се закону одиграва раширење такзване нормалне деце и у таквим ступњевима.

Постоји старо правило помоћу кога се доноси приближна процена коначне висине. Углавном, стас одраслог човека двапут је виши од његовог стаса кад му је било две године.

Један научник недавно је објавио документовану студију у којој је изнео да дете од две године мери, углавном, 48,6 процената од своје будуће висине. Девојчице које се брже развијају од својих другарица имају у то доба 52,2 процента крајње висине. Раширење девојчица престаје кад напуне 16 и по година, а мушкарца кад наврше 19. Захваљујући овим истраживањима, установљена је таблица на основу које се може предвидети колико ће и у којој доба живота дете бити високо.

Узраст	Процент коначне висине	
	девојчице	дечаци
6 месеци	39,8%	37%
1 година	44,8	42
2 године	52,2	48,6
3 године	57	53
4 године	61,5	57,6
5 година	66	61,7
6 година	71	65,5
7 година	74	68,3
8 година	77,5	72
9 година	81	75
10 година	84	78,1
11 година	87,2	81
12 година	91,7	83,8
13 година	95,5	87,3
14 година	98	91,5
15 година	99	95,5
16 година	99,8	97,7
17 година	—	98,8
18 година	—	99,6
19 година	—	100

Предвиђање висине на основу ове таблице врши се протом рачунском радњом. Ако један мушкарчић на свој пети рођендан мери 1,06 м, а таблица каже да то износи 61,7 проценат његове коначне висине, кад напуни деветнаесту годи-

ну он ће имати: 1,06x100:61,7. Резултат ове рачунске радње биће 1,718 што значи да ће дете у деветнаестој години бити високо 1 метар, 71 сантиметар и осам милиметара. Не треба заборавити да ово није савишм тачна, већ просечна, детиња висина од које су могућна извесна отстапања.

Шта „прича“ шака

Родитељи не треба да се узнемирују ни онда ако резултат покаже да ће дете имати необичајан стас. И тада треба отићи и посаветовати се с лекаром-специјалистом, јер је он у стању да лако оцени је ли дете склоно виском или високом расту. Ово се сазнаје посматрањем шаке, која се изложи рент

геновим зрацима. Готово увек се посматра лева шака, јер код особа које се служе десном руком рад на левој није изазвао никакве промене у склопу костију. Ако рентген покаже да су кости прстију још раширене покосницом, значи да човечји скелет није добио завршни облик и да су промене, на према томе и раст, још у току.

На питање „Да ли ће ми дете бити високо?“ данас се може одговорити са доста сигурношћу. Но, проучавање само детињег узраста, које се односи искључиво на отстојање из-

међу пета и темена, није довољно. Много је значајније кретање тежине малог људског створа. Зато се вага употребљава чешће од сантиметра. Родитељи су у томе врло истрајни у току првих месеци. Они тада прате како њихово дете сваког дана добија по 25 до 30 грама, до четвртог месеца, или 15 до 20 грама дневно у току наредна четири месеца живота. После тога вага се обично

ставља на орман и ретко ко прати да ли његово дете и даље добија по 10 до 15 грама дневно, како би то требало да буде.

До краја прве године одојче утростручи тежину, док се у погледу раста повећало за свега 20 сантиметара. У другој години дете добија само 5 грама дневно, а раширење је очигледно успорено. Кад му је пет и по година, оно узима нов „залет“, после кога долази „затишје“. У току извесног времена оно добија обично по два килограма годишње. Од пубертета, око 13 годишње, напредак је све већи до деветнаесте године, када добија по 4,5 килогра

ма годишње. Наравно, у овом излагању нису обухваћене извесне разлике које постоје између дечака и девојчица.

Занимљиво је напоменути да је могућна супстанца новорођенчета износи 12% његове целокупне тежине, док код одраслог човека износи свега 2%.

„Ко жели да порасте, мора да једе“

Човечја исхрана необично је важна. Деца и младићи који се слабо хране не трпе само у тежини, већ и у узрасту. Сваки

млади организам мора да се снабдева довољном количином калцијума и фосфора који сачињавају основне састојке костура. Али, треба знати и то да онај младић или девојка који за своје године нису довољно израстли, никако не смеју да уносе у организам велику количину калцијума, јер ће на тај начин јако убрзати о коштавање скелета, што није корисно за организам. Уопште узев, раст детета, поред наследних и других узрока, знатно зависи од исхране. Ако се у току времена примети промена, о њој се увек треба посаветовати с лекаром који ће знати да притекне у помоћ маљшану и девојчици, или да умири без разлога узнемирене родитеље.

САТУРН

Сатурн је одувек привлачно пажњу људи; највише зато што он једини од свих планета има око себе прстен, а усто још и десет месеца који круже око њега.

Када бисмо пошли са Земље на васноско путовање, наишли бисмо најпре на планету Марс, а затим бисмо дошли у читав рој малих небеских тела. По изласку из тога „архипелага“, наишли бисмо на огромног Јупитера и његових девет месеца-пратилаца, а тек после њега наишли бисмо се пред Сатурном.

Ова планета већа је од Земље готово 800 пута. Она пређе своју путању око Сунца за двадесет девет година, шест месеци и седам дана, а њено растојање од Сунца веће је деветнаест пута од растојања Земље од Сунца. Сатурн се обрне око своје осовине за десет часова и петнаест минута. Услед велике брзине обртања,

он је много више спљоштен на половима него наша Земља. Али, иако има велику запремину, знатно већу од Земље, његова маса износи само 95 отсто Земљине масе. То значи да кад би се Сатурн ставио у неки велики океан, он би пливао као неко огромно парче плуте, јер је лакши од воде.

Сатурн је планета која је тек у формирању и, према томе, његова температура је много виша од Земљине. Утврђено је да у његовој атмосфери има гасова којих на Земљи нема и да је његова атмосфера много узбуљивија од наше услед веће брзине обртања и више температуре.

Али, оно што је нарочито карактеристично за Сатурн то је његов прстен. Тачно је ро-

ћни да ли су то три прстена или један који је састављен из три дела. Астрономи су се дуго око тога препирали, јер су неки видели чак и пет прстенова. Ми тај прстен видимо увек у облику елипсе, док је он, уствари, потпуно округлао. Састављен је од безброј малих тела, која се крећу различитим брзинама. Док унутрашња ивица прстена чини круг око Сатурна за четири часа, спољној иници потребно је за то тринаест часова. Дебелина прстена је око седамде-

сет километара. Прстен је састављен из три дела: спољни и средњи део су сјајни, а унутрашњи је таман.

Поред прстена, Сатурн има и читаво „стадо“ месеца. Има их укупно десет. Највећи од њих има у пречнику 4.200 километара, а најмањи 240.

Сатурн је одувек привлачно људску пажњу. Митологија му је дала име једног бога. Средњовековни астролози сматрали су да он врши неповољан утицај на људе, па су неке отрове назвали његовим именом.

У сваком случају, колико је науци досад познато, Сатурн остаје најинтересантнија од свих планета.

ВЕКОВАЦИ

НАЈБОЉЕ ПЛАЋЕНИ ЛЕКАР У ИСТОРИЈИ

Кад је Жак Кутије (1450 до 1505) затражио место главног дворског лекара, Луј XI, желећи да га збуни, запитао га је: „Ви, који изгледа да знате све, решите ми кад ћу умрети“. Жак Кутије одговорио је без размишљања: „Осам дана после моје смрти“. Луј XI, који је био веома сујеверан, одмах га је примио у службу с годишњом платом од близу милијарде динара и поклонил му осам замкова и пољских имања. Ипак, доктор Кутије наживео је Луја XI и умро 18 година после њега.

ЈЕВТИНЕ НЕВЕСТЕ

Као и код многих примитивних народа, тако се и у племену Ка Кму, у Индокини, невесте купују, и то по утврђеној цени. На дан свадбене церемоније родитељи или најближи рођаци који удају невесту добијају од младожење 210 боца ракије од пиринча.

ЗЕЧЕВИ С ЈЕДНИМ УХОМ

На једној фарми за одгајивање ангорских зечева у градићу Делано, у Калифорнији, једна зечича окрвила је двоје младих од којих је једно имало само лево, а друго само десно ухо.

ОД ИРАНА ДО ПАРИЗА — У КОРПИ

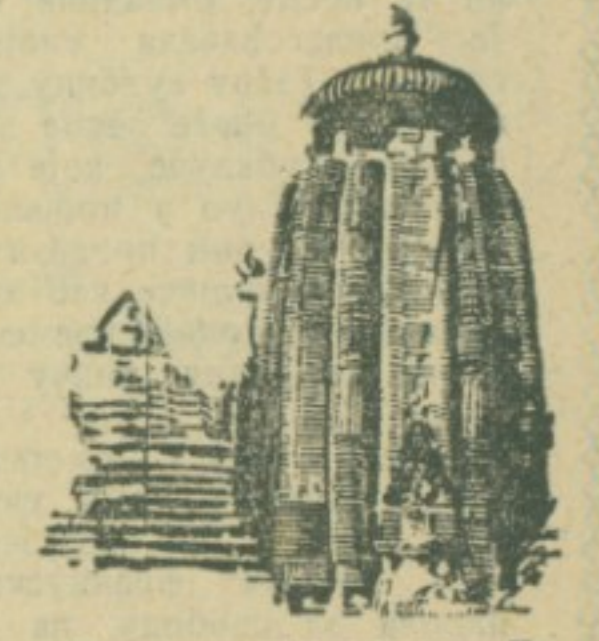
Отприлике пре три века, владала је у Ирану куга која се ширила невероватном брзином. Од ње је умро и један учитељ оставивши иза себе двоје де-

це, које је поверио својој слози. Тог слугу учитељ је спасао кад је овај био још дете, такође за време једног помора. Да би се одужио за давно учињено добротворство, слуга се заветовао да ће по сваку цену спасти децу која су му би-

ла остављена на чување. Како није имао новаца за путовање, а желео је да их одведе што даље од окупљеног града, ставио је децу у две корпе, које је пребацио преко коња као бисаге, и кренуо за Париз, где је живео неки рођак умрлог учитеља. Да би могао да искрани децу, он је успут просио. Необични путници провели су на путу неколико месеци, али су ипак успели да превале раздалјину од Ирана до Париза.

СПОМЕНИК ПОШТЕЊУ

У индискком граду Бораллари налази се један велики храм који је подигнут да би „вечно потсећао“ човечанство да на овом свету има поштења.

Пре 300 година трговац Гаури Сен добио је од неког непознатог купца поруџбину за велику количину шинка. Гаури Сен наредио је својим надзорницима да цинк припреме и да га пошаљу бродовима. Цинк је био утоварен у седам бродова и отпослан. Кад је поручилац добио робу, видео је да су бродови, уместо цинком, били натоварени чистим сребром. Чим је приметно погрешку, човек је вратио бродове. Кад је Гаури Сен видео враћено сребро, толико је био изненађен поштењем непознатог купца да је читаву разлику у цени између сребра и шинка здредио за грађење храма-споменика поштењу.

ЗА ОСАМ МЕСЕЦИ — ОСАМ КЊИГА

Едгар Валас, познати аутор криминалних и авантуристичких романа, писао је веома брзо и лако. Тако је једном приликом за осам месеци написао и издао осам књига. Занимљиво је да је свака од тих осам књига била пуштена у продају тринаестог дана у месецу.

...И КАД САМ ЈА ПОЛАЗИО, ОН СЕ НЕКАКО ЛУКАВО СМЕШИО.

ХМ... ЈА САМ ГОТОВО СИГУРАН ДА ТВОЈ ПОКУШАЈ ДА ГА ПРЕОБРАТИШ НИЈЕ УСПЕО!

НЕГОВ ОСМЕХ СИГУРНО ЗНАЧИ ДА ОПЕТ СМЕШИО КАКВО КАРВО ЗЛО!

КАД БИСМО САМО ЗНАЛИ КАКВУ САД ПОДВАЛУ СПРЕМА...

ЧУВАЈ СЕ СТАРУЖЕ!

ШТАА?

ХА, ХА! ЈЕДАН ЈЕ ГОТОВ!

ФИИИУ!

ШТА! ОПЕТ СИ СЕ ТИ УМЕШАО! А ЈА САМ ХТЕО ПРАСЕ ДА УХВАТИМ!

ТАТА, ЗАР НИШТА ОД ОНОГА ШТО САМ ТИ ЈУТРОС РЕКАО НИСИ УСВОЈИО?

ОХО! ЈОШ КОЛИКО!

ТАДА МИ ЈЕ И ПАЛО НА УМ ДА ИСТИМ ОВО ЛАСО.

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТНОСТИ?

Дајемо вам податке о једном нашем писцу из 18 века. Прочитајте их пажљиво и видите да ли се можете сетити како се звао.

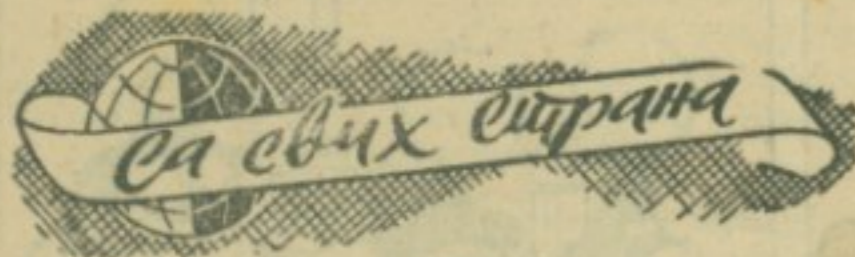
Овде је реч о славонском писцу који се родио у Свињару 6 јануара 1732 године, а умро 22 јануара 1798 у Винковцима. Као врло млад ступио је у војску као прост војник и убрзо дотерао до официра. За време Седмогодишњег рата био је заробљен. Робовао је у Франкфурту на Одри. Године 1786 пензионисан је и тада се настанио у Винковцима.

Био је самоуки и знао је више језика. За време ропства у Немачкој добро је осетио колико је наш народ у Славонији заостао, па је одлучио да све своје снаге стави у службу народног препорода. Своје главно дело написао је у ропству, једнако мислећи како би најбоље помогао свом народу.

Да ли сте се сетили о коме је реч? Ако нисте, наставите пажљиво да читате даље.

Он је написао више дела, али му је главно „Сатир илти дивји човек у верше Славонцем“ (написано у ропству 1762 године). Дело је издато у Дрездену. Кроз њега је покушао да Славонцима укаже пут у један бољи живот. Сатир је написан у стиховима и имао је врло много успеха у народу. Сам писац је својим радовима изазвао малу литературу, у којој се писало и за и против њега. Службени народу, он о томе никад није водио рачуна, него је неуморно радио на просвећивању.

Како се звао овај наш књижевник и велики пријатељ села и селака?
(Матрија Гелбовац)

КАКО СЕ ПРАВИЛО ПТИЧИЈЕ ПЕРО

Птичија пера помињу се у Европи тек у 7 веку и одржала су се све до друге половине прошлог столећа. Употребљавала су се обично пера из репа и крила већих птица, углавном лабудова, гусака и гавранова. Да би перо било добро за употребу, оно је стављано у врућ пепео или се прало необично финим песком у води загреаној до 60 степени Целзијусових. Тако се чистило од масти. Потом се трљало меком крпом док не би постало сасвим чисто и прозирно, а тада би се врх расцепило. Птичија пера била су врло лака и пријатна за писање, али су се брзо тупила, па су се морала често оштриги. Због тога су великаши имали посебне људе који су оштрили та пера. Радећи те послове, многи од њих размислила су како би тај посао брже свршили и како би направили боља пера. Тако је године 1809 неки трговац Брамах патентирао машину за резане гушчићих пера, која су се метала на дрвена или коштана држаља. Године 1823 неки су измислили перо од рога или оклопа корњаче, на чији су врх метали злато или драго камење, али се то није дуго одржало. Коначно је челично, а касније златно перо истиснуло из употребе птичије перо.

КОЛИКО ИМА ВРСТА КРУШАКА

Од крушке дивљаке која расте по шумама Средње Европе воде порекло све племените сорте крушака. Крушка може да живи дуго и да достигне висину и до двадесет метара. Дрво јој се цени у столарству, а плод се употребљава у разне сврхе: једне се свеже, осушен итд. Овде ћемо набројати имена неких врста крушака како се у народу чују. Тако постоје ове врсте крушака: водењаци или масленке, сипке водењаци, такуше или такуше, сипке такуше, зелене дугајке, тиквице, караманке, медници, тамљанике, љускавци, дугуљасте бљутавци, округласте бљутавци, дугуљасте стипсаре и округласте стипсаре.

ЗЕМЉА КОЈА СЕ „ШЕТА“

У часопису „Даница“ из 1863 године забележено је да се на путу од села Мачката за Ужице налази језерце поврх које је израстао рогоз и друга трава. На томе се образавала земља, и то тако чврста да по њој ходају и пасу говеда и свиње. Али, земља не мирује, него се креће и „шета“ по језерцу кад год ветар дува, па је сад на једној сад на другој обали језера.

ВОЗ БЕЗ ШИНА

Електрични теретни воз са дизел-моторима и точковима обложенима гумама, који ће се кретати без шина, биће ускоро довршен. Композиција се састоји од локомотиве налик на трактор и четири возова у облику камиона. Овај воз моћи ће по обичним друмовима да развије брзину од 48 километара на час. Сва четири точка „локомотиве“ могу се кочити према потреби, тако да ће се возом и на најтежем терену управљати без икаквих тешкоћа. Овај први „дружески“ воз намењен је за превозе у северноисточној Африци где је грађење железничких пруга веома скупо.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ЗНАЧЕЊЕ КОРЕЈСКИХ РЕЧИ

У Кореји имена градова, села, река итд. имају увек неко значење. Тако, на пример, име овог полуострва значи „Јутарња свежина“. По завршном делу имена места види се одмах да ли је то неки већи или мањи град, или пак село. Ево превода неколико познатих места: Сеул или Хан-Јанг значи „Сунце над (реком) Хан“, Пјонг-Јанг — „Мирна земља“, Ин-Чон — „Пловна река“, Фу-Сан — „Врела планина“, Вон-Сан — „Висока планина“. Река Ја-ду или Ап-Рок значи „Зелена пловка“, јер их на тој реци има много.

НЕПОСРЕДНО ПРЕТВАЊЕ УГЉА У ЕЛЕКТРИЦИТЕТ

Већ дуже времена научници се баве питањем економичнијег искоришћавања угља, јер се на садашњи начин губи много енергије. Отприлике 80 од сто калоријне снаге угља којим се ложи котла одлази неискоришћено у ваздух. Сад се предлаже да се начине батерије, сличне онима за електрично звонце, у којима би се топлота при сагоревању угља непосредно претварала у електрицитет.

Овај покушај није нов. Још 1924 године немачки научник Освалд дошао је био на ту идеју, али није успео да је приведе у дело. Данас научници ипак мисле да је ово, и поред свих тешкоћа електрохемске природе, могућно остварити.

БАЦИЛИ КОЛЕРЕ И ДИМ

Бацили колере веома су осетљиви према дуванском диму. Према мишљењу научника који су ово испитивали, дувански дим, нарочито од цигара, убија све колеријне бациле у устима за нелун минут.

МЕХАНИЧКИ ПАДОБРАН

Један француски инжењер дошао је на идеју да начини механички падобран. То је, уствари, хеликоптер у минијатури, с два крака дужине око 5,5 метара. По замисли овог инжењера, крила елисе била би на склапању, јер иначе непресавијен падобран не би мо-

гао да стане ни у један авион. Али, одмах после скока она би се развила, а две ракете лагано би их окретале да би тиме осигурале постепено спуштање. Засад се врше пробае без човека да би се уређај сасвим усавршио.

АВИОН СА ЕЛАСТИЧНИМ КРИЛИМА

У Француској се врше пробае са авионом који има еластична крила. Одавно већ чињени су покушаји да се авионска крила што више приближе птицима. Досадашња, крута крила била су веома осетљива на јаке и изненадне ударе ветра, а ако се хтело да буду нарочито јака, то је знатно повећавало тежину целе конструкције. Еластична крила, пак, повијају се под ударцима ветра, а по потреби могу и да се склопе. Према извештајима, овакав један авион летео је на висини од 900 метара, и то веома успешно.

ЧУВАЊЕ ПОВРЋА ПОМОЋУ ГАСА

У Тексасу, где има доста петролејских извора, па према томе и подземног светлећег гаса, овај гас употребљава се за заштиту усева од позних пролећних мразева. Гас се сироводи у цеви дуге око три метра, које стоје усправно, као стубови. Од тих стубова полазе цеви, дуге око 18 метара, из чијих крајева излази гас, који се упали. На тај начин ствара се над усевиима или поврћем топао слој ваздуха који зрачи ка земљи и тако их чува од мрза.

ЧАМЦИ ОД ПЛАСТИЧНЕ МАТЕРИЈЕ

На једној изложби моторних чамаца у Њујорку појавили су се чамци од пластичне материје. Они су начинени из два дела који се после спајају, а имају ту предност што ни слатка ни слана вода не утичу на њихову облогу. Чамци на изложби били су тешки око 180 килограма, с мотором од 25 коњских снага. Они могу да понесе пет особа.

НАЈСТАРИЈИ МЕДИЦИНСКИ ПРИРУЧНИК

Још пре педесет година, у Пиру, у Ираку, археолози су пронашли једну глинену плочу с хијероглифима. Покушаји дешифровања овог записа дуго су остали узалудни. Тек недавно, њих су успели да протумаче стручњаци универзитетског музеја у Пенсилванији др Семјуел Крамер и др Мартин Левај.

Глинена плоча нађена у Пиру претставља најстарији досад нађени лекарски приручник. На њој се налазе рецепти за справљање разних медема, течности и масти за трљање, као и многих других лекова које је, пре више од 4.000 година, саставио непознати сумерски лекар.

По речима др Крамера, сумерски лекари највише су као лек препоручивали со, шалитру, млеко, змијску кожу, корњачину кост, разно шибље, смолу и кору од дрвета. Није означено које су болести на овај начин лечене, па се зато не може оценити терапеутска вредност ових средстава. Нарочито пада у очи да се у овом најстаријем документу не помиње никакво магско дејство лекова, чиме је обилвала познија вавилонска медицина.

НОВ ГРАЂЕВИНСКИ МАТЕРИЈАЛ

Од целонита, најновијег грађевинског материјала, праве се монтажне куће с равним кровом. Целонит је знатно лакши и јевтинији од обичног грађевинског материјала, а обрађује се као дрво. Он се добија од пепела, цемента и креча, а прерађује се, под великим притиском.

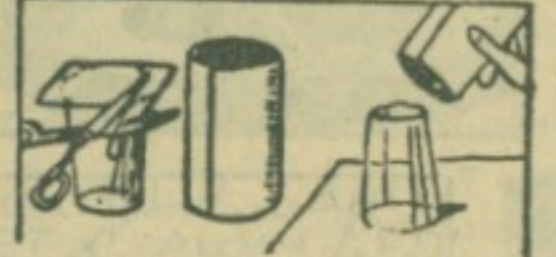
ХЛЕБ СА ВИТАМИНИМА

Људи који једу бео хлеб не уносе у свој организам довољно витамина, те код неких због тога настају поремећаји. И иначе неке врсте витамина пропадају на топлоти приликом печења хлеба. Овај недостатак витамина у хлебу, најважнијој људској храни, надокнађује се у неким земљама у последње време тиме што се већ печеном хлебу додају најважнији витамини.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

„ВОЛШЕБНА“ ЧАША

Намажите мало лепком ивицу једне дебље чаше. Затим ставите чашу са отвором надоле на лист беле хартије који се нала-

зи на столу. Сачекајте да се лепак осуши, па онда обрежите хартију око ивице чаше. На тај начин хартија је разапета на чашу као кожа на добошу.

Од тврђе хартије начините један ваљак мало шир од чаше и двапут виши од ње. То је све што вам је потребно.

Кад се другови искупе, можете им показати своју вештину. Раширите по столу табак беле хартије, исте онакве од које је начинен онај круг којим је чаша затворена. Замолите једног од посматрача да на хартију стави динар, а затим саопштите свима да ће чаша прогутати новац. Затим чашом, која се налази у ваљку од хартије, поклопите динар и замолите једног од другова да дигне ваљак. Кроз стакло чаше сви ће тада видети да динар под чашом нема. Да би се динар повратио, по-

клопите чашу ваљком, па подиците одједном и чашу и ваљак. Динар ће остати на столу.

ЈЕСТЕ ЛИ ДОСЕТЉИВИ

Покушајте да без много размислања одговорите на следећа питања:

- 1) Ко је највише пута обншао Земљину куглу?
- 2) Колико се пута може одузети једно јаје од стотину јаја?
- 3) Како се белом кредом може писати жуто, црвено и плаво, а црном кредом бело и зелено?
- 4) Зашто је немогућно да се стаклена боца разбије у празној врећи, чак и кад би се свом снагом ударила о зид?
- 5) Какав је црнац кад падне у Црвено Море?
- 6) Шта је правилније: Морава утиче у Саву, или Морава се улива у Саву?

Ако се нисте сетили, ми вам, ево, дајемо одговор: 1) Месец; 2) само једанпут; 3) белом кредом можемо писати речи „жуто“, „црвено“ и „плаво“, а црном кредом речи „бело“ и „зелено“; 4) кад је боца у врећи онда врећа није празна; 5) мокар; 6) ни једно ни друго није правилно, јер се Морава улива у Дунав.

ВЕШТИНА С МАКАЗАМА

Исеците од старих новина или неке друге хартије траку широку четири сантиметра. Наставите неколико таквих трака, док не добијете једну дугачку два до три метра. Затим два краја те траке залепите, али тако да један буде с лица а други с налицја. После тога, дајте неком од другова тако добијен прстен да га маказама расече по дужини траке. Свако ће очекивати да ће се добити два прстена, од којих ће сваки бити по два сантиметра широк. Међутим, неће бити тако. Добиће се само један, двапут дужи прстен. Речите сад ономе што је секао да и овај други прстен исече као први.

Тек тада ће се добити два прстена, али ће се присутни још више зачудити, јер је један прстен провучен кроз други.

„Један модеран тешки бомбардер носи са собом толико прогонског материјала колико би једном аутомобилу било довољно за 16 вожњи око Земљине кугле.

„у Кини је некад био обичај да свака имаућна кућа има свој домаћег лекара, који је водио бригу о здрављу свих чланова породице. Лекар је добијао плату само онда када су сви укућа-

ни били здрави. Међутим, чим би се ко од њих разболео лекару је обустављана плата и он је морао да ради без награде све док болесник не би оздравио.

„доскора се сматрало да су рибе потпуно неме. Међутим, недавно је један немачки научник утврдио да и рибе „говоре“, тј. да производе извесне звуке који су различити код појединих врста.

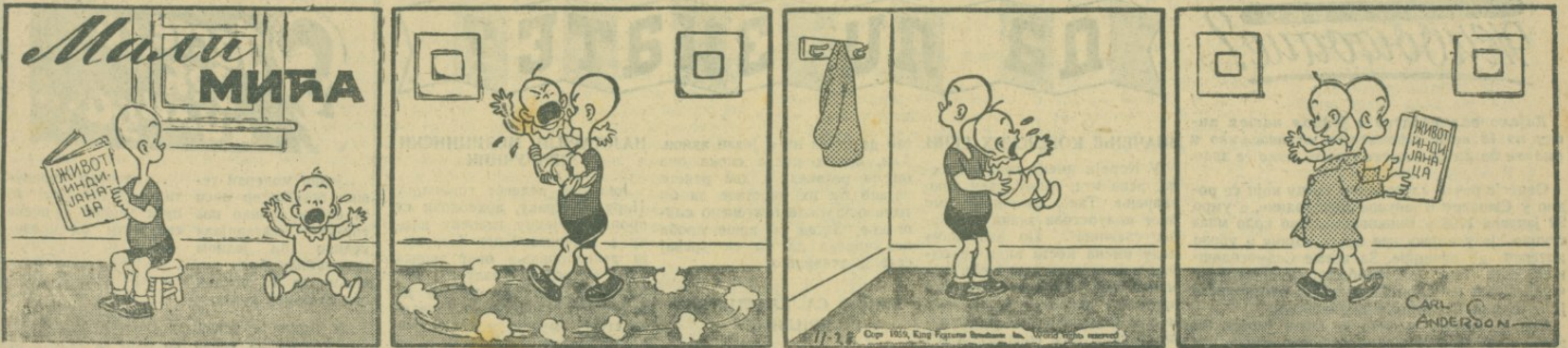
Водоравно: 1) један инсект; 7) речна риба; 8) унутрашњи слој љустуре код шкољки; 10) град у Сирији; 12) лековита биљка; 13) железничка кола; 15) јужно воће; 16) позната ваздушна бања у Швајцарској; 18) хемиски знак за нижи; 20) женско име; 21) митолошки бог подземља код старих Грка; 22) свежа; 24) језеро у Северној Америци; 25) осовина; 26) холандски шаховски велемајстор; 27) показна заменица; 29) орган чула вида; 31) хемиски знак за галијум; 32) река у Швајцарској; 34) свежа (скраћ.); 35) главни град једне балканске државе; 37) производ ливења; 39) затон; 41) богиња дуге код старих Грка; 43) личност из Дизнијевих стрипова; 44) преграда; 46) сањање; 47) мореуз између Јапана и Шведске.

1	2	3	4	5	6
7		8			9
10		11		12	
13		14		15	
	16		17		
18	19		20		21
22		23		24	
	25		26		
27		28		29	30
31		32		33	34
	35		36		
37	38		39		40
41		42		43	
44			45		46
	47				

Усправно: 1) полуострво на северу Европе; 2) грчко слово; 3) првак; 4) љут корен; 5) област у Турској; 6) повчани израз вредности; 7) велика травна равнина у Америци; 8) познати енглески физичар из 19 века; 9) отвор на којем се налази интервал који садржи девет ступњева; 10) предлог; 11) река у Славонији; 12) врста палиме; 13) грчка колонија на острву Вису; 14) име пиства романа „На Дрини куприја“; 15) град у Хрватској; 16) врста чупаве и грубе тканине; 17) један минерал; 18) коњ; 19) држава у Индокини; 20) извештај о приспећу робе; 21) јунакиња познатог романа Карола Луиса; 22) држава у Азији; 23) пркос; 24) тениски термин; 25) слово латинске.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ко; 3) моба; 5) Корана; 7) мексиканска; 8) ама; 10) сто; 11) ча; 12) ес; 14) Ен; 15) лектор; 18) Оран; 19) ананас; 21) бр; 22) на; 23) та; 25) иго; 27) Вах; 28) корозија; 31) „Новина“; 32) Зама; 33) са.
Усправно: 1) Коро; 2) обад; 3) мото; 4) анис; 5) Кемал; 6) актер; 7) мач; 8) Аон; 12) екран; 13) Стана; 16) еон; 17) она; 18) аргон; 20) стаја; 21) бек; 24) аха; 26) ороз; 27) бина; 29) омас; 30) зима.

Ква-Ква!
 ПЕЏИ ПАДОВАЦ

ПАЈА ПАТАК

ДЕЦО! ЕНО ОПЕТ СЕ СПРЕМА!

МА НЕМОЈ! ЧАСНА РЕЧ?

ЈЕСТЕ! ЕНО ГА У ГАРАЖИ! ПОЧЕО ЈЕ ДА МЕША!

ЗНАТЕ ЛИ ШТА ТО ЗНАЧИ?

СИГУРНО! ТО ЈЕ НЕИЗБЕЖНО!

У РЕДУ, ДЕЦО! ЗНАТЕ СВОЈУ ДУЖНОСТ?

ДА!

ЈАКАКО!

ТЕ-ЖАК ОВАЈ КРЕ-ВЕТ!

СЕТИ СЕ КАКО ЈЕ БИЛО ПРОШЛОГ ПУТА?

НИЈЕ МОГАО ДА СЕ МАКНЕ ЧИТАВУ СЕДМИЦУ!

ВАЖИ ОНДА!

ДОНЕДИТЕ И ОНО ИЗ КУХИЊЕ!

У РЕДУ, ЗНАМО!

УФ! ОПЕТ САМ ПОЧЕО ОД ВРАТА!

ХРАБРОСТ И ЛЕТО

— Ја летим никад не могу да будем храбар, — прича једном Шиља.

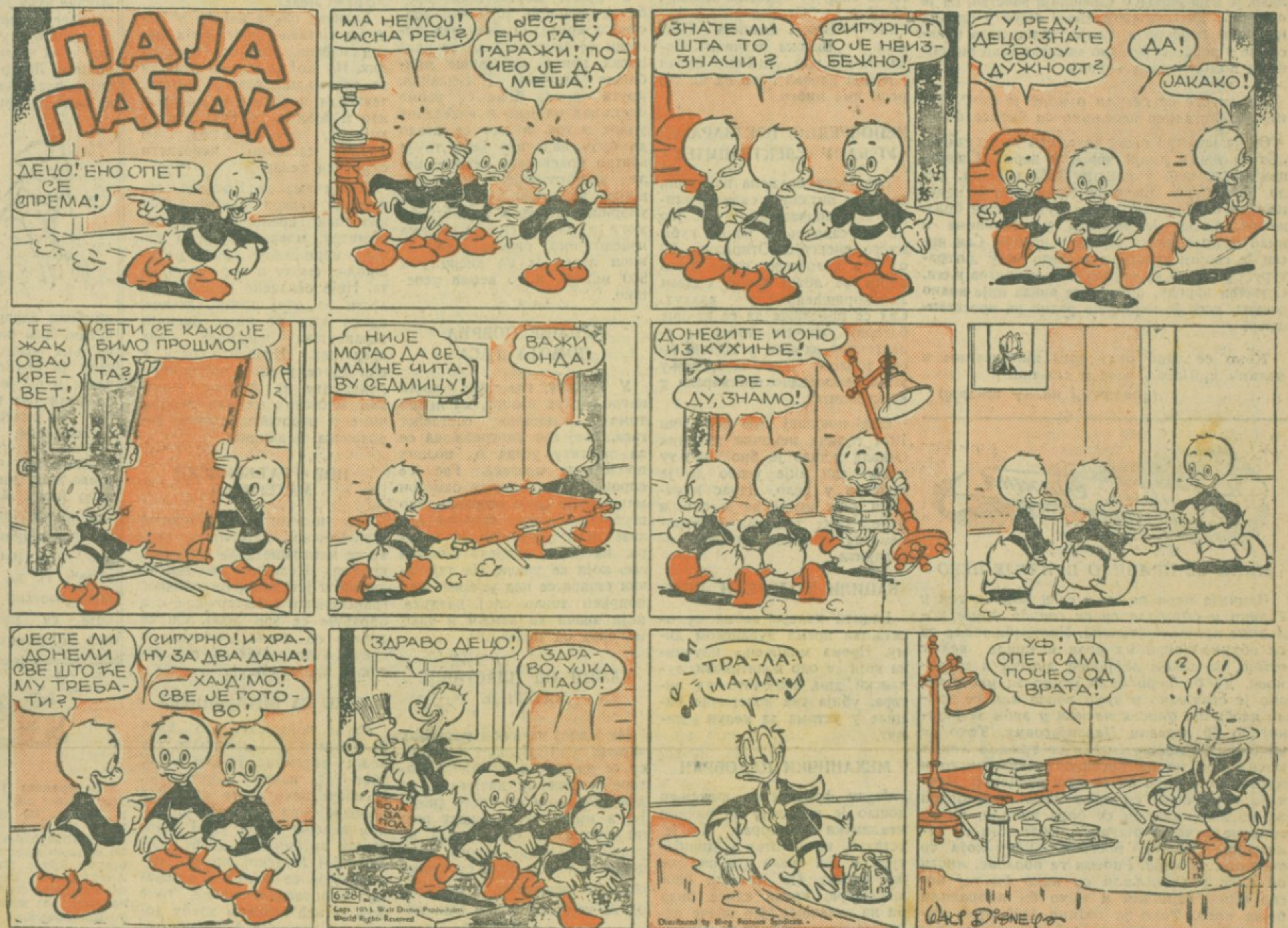
— Зашто?! — чуди се Хорације.

— За храброст је потребна пре свега гладнокрвност, а како човек да буде гладнокрван кад су леги велике врућине!

ЧВРСТ КАРАКТЕР

Пера Ждера добио премију на лутрији, али ипак још не враћа своје старе дугове. Питају га зашто не измири повериоце кад сад има толики новац.

— Ни пре нисам имао обичај да враћам дугове, — одговори Пера, — па неку да ми се сад пребаца како ме је новац изменио. Ја сам чврст карактер!

СВЕТЛАН, ЛУТИЦА И ДЕДА-МРАЗ

